

Raadsvoorstel

Gemeente Lansingerland

Onderwerp	Begroting 2023 - 2026
Portefeuillehouder	Simon Fortuyn
Registratienummer	BR2200085
Datum raad	03/11/2022

Gevraagde beslissing:

1. De begroting 2023 - 2026 vast te stellen (kenmerk: T22.05221).
2. De jaarschijf 2023 van het nog te voteren meerjarig investeringsprogramma (MIP) vast te stellen, met een omvang van € 15.177.709, en daarvan € 9.147.940 voor het jaar 2023 beschikbaar te stellen als investeringskrediet.
3. Een bedrag van € 1.157.000 te onttrekken aan de algemene reserve ter dekking van incidentele mutaties in 2023 en het positief saldo 2023 van de begroting van € 158.000 toe te voegen aan de algemene reserve.
4. Een bedrag van € 309.000 in 2023, een bedrag van € 229.000 in 2024 en een bedrag van € 229.000 in 2025 te onttrekken aan de Enecoreserve ter dekking van de oprichting van het duurzaamheidsfonds.

0. Samenvatting

Voor u ligt de eerste meerjarenbegroting van het nieuwe gemeentebestuur, ons college en uw raad. De opgaven waar onze gemeente voor staan zijn uitdagend. De afgelopen jaren werkten college en Raad samen aan de toekomstperspectieven voor Lansingerland. Mede op basis van deze toekomstperspectieven en de accenten en keuzes die de coalitie daarbij maakte sloten de coalitiepartijen WIJ Lansingerland, Leefbaar3B, D66 en de ChristenUnie een coalitieakkoord met als titel: 'Samen verantwoord verder'¹. Naast het bestendigen van een aantal belangrijke ontwikkelingen die al in gang waren gezet bevat het coalitieakkoord de koers voor de komende jaren, onder andere gericht op het realiseren van de toekomstperspectieven. Een belangrijk uitgangspunt van het akkoord is dat college en Raad samen besturen met de inwoners en met 'respect' voor elkaars rol. We zijn gestart met een nieuwe samenwerking waar transparantie in het proces en in de afwegingen die wij maken, voorop staan. In dat kader is informatie die nodig is om tot een vastgestelde begroting te komen tijdig en breed gedeeld. Zo zijn alle bouwstenen voor de begroting (indicatieve taakstellingen) met de voltallige Raad gedeeld. Zo kan de Raad, waar zij dit nodig vindt, aanpassingen in de door het college voorgestelde begroting doorvoeren binnen het uitgangspunt dat de begroting voor 2023 structureel sluitend moet zijn.

De begroting 2023-2026 kwam tot stand in een turbulente tijd. Nadat we langzaam uit de Corona crisis kwamen diende zich de oorlog in Oekraïne aan met in het verlengde daarvan een energiecrisis en hoge inflatie. Deze ontwikkelingen hebben maatschappelijke gevolgen waarbij een beroep plaatsvindt op de wendbaarheid van de gemeentelijke organisatie en de lokale gemeenschap.

¹ <https://www.lansingerland.nl/wp-content/uploads/2022/06/Coalitieakkoord-2022-2026-boekje-def.pdf>

Zo organiseren we, samen met diverse particuliere initiatiefnemers, opvang voor ontheemde Oekraïners en zorgen we ervoor dat de energiecompensatie terecht komt bij de doelgroep die dit zo nodig heeft. Naast maatschappelijke impact zorgen deze ontwikkelingen ook voor 'grilligheid' in de begroting, de cijfers bewegen continu. De aanpassing van de verdeelsystematiek van het gemeentefonds verheft dit effect nog eens. Zeker voor een groeigemeente als Lansingerland. Het effect van individuele maatstaven op de einduitkomst van de Algemene Uitkering wordt groter en daarmee de invloed van afwijkingen van groei-prognoses ook, zowel in negatieve als positieve zin. Voor het sociaal domein kunnen we, door bijvoorbeeld data te analyseren, steeds realistischer begroten en houden we grip op de financiën.

De uiteindelijke impact van de herverdeling van het gemeentefonds verraste het college, deze was veel minder negatief dan wij konden voorzien op basis van de gegevens uit de Maartbrief van het Rijk waarop de Kadernota 2023 was gebaseerd en waarbij het college met de Raad afsprak een pakket aan maatregelen voor te bereiden. Deze meevaller gaf het college de mogelijkheid een gebalanceerde begroting 2023-2026 op te stellen waarbij voorstellen zijn opgenomen om de eerste stappen te zetten voor de beleidsvoornemens uit het coalitieakkoord, de ambtelijke capaciteit structureel op orde te brengen (dit in lijn met de toezeggingen uit de vorige begroting), het sociaal domein te ontzien bij de ombuigingen en daarnaast ook rekening te houden met alsnog mogelijke tegenvallers in de Algemene Uitkering.

We beginnen de begroting met een verdere toelichting op het hiervoor geschetste algemene beeld van de gemeentelijke financiën voor de komende jaren en lichten daarna uitgebreider toe hoe we van Kadernota 2023 tot de begroting 2023-2026 zijn gekomen. Zoals gebruikelijk volgt daarna de informatie per programma en de verplichte paragrafen.

Algemeen begrotingsbeeld 2023-2026

De omstandigheden waarin Lansingerland zich bevindt - overigens net als alle gemeenten in Nederland - zijn zeer veranderlijk en ongewis. We komen uit een crisissituatie veroorzaakt door Corona maar we blijven geconfronteerd met meerdere nieuwe en vooral zorgwekkende ontwikkelingen. Eerst de oorlog in Oekraïne die nu ook direct invloed heeft op onze eigen gemeente vanwege de kortlopende maar ook langdurige opvang van ontheemden. Dan de mede door de oorlog veroorzaakte schaarste aan gas leidt tot snel oplopende energiekosten. Ook de toenemende, méér dan forse, inflatie en het bestuurlijke rumoer landelijk rond de klimaat-doelstellingen gaan onvermijdelijk invloed hebben op de context waar wij als nieuw gemeente-bestuur in moeten opereren. Deze ontwikkeling komen op ons af zonder dat we daar eigenlijk goed op kunnen anticiperen. Dat vraagt soms improvisatie maar vooral wendbaarheid. Niet langs de kant blijven staan en afwachten, maar optreden waar dat kan. En dat doen we dan ook bijvoorbeeld bij het traject Langlopende opvang Oekraïners (LOO). Waar het om gaat is dat we de factoren die wij wel zelf in de hand hebben dan goed moeten organiseren.

Ook in deze tijd wil het college juist ook nieuwe beleidsvoornemens uitvoeren die positief zijn voor onze burgers, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties. Daar kunnen we aan de knoppen zitten. We gaan de burgerparticipatie versterken, de veiligheid op straat vergroten door de inzet van extra boa's en voor ouderen een ontmoetingsplek in elke kern faciliteren. We onderzoeken de al langer bestaande wens van gratis OV voor ouderen en denken dat in 2024 te realiseren. Een goede en vriendelijke dienstverlening staat hoog in ons vaandel: met een mobiel servicepunt gaan we het nog gemakkelijker maken voor onze burgers en bedrijven. De herinrichting van station Rodenrijs krijgt al zijn beslag maar we zorgen nu ook voor een bewaakte fietsenstalling. Wij vinden het belangrijk dat bij het integraal beheerplan in de openbare ruimte ook ingezet wordt op verduurzaming. Een aantal plannen kunnen we incidenteel dekken zoals een investeringsfonds voor duurzaamheid om de energietransitie te versnellen. Dat gaan we extra doen naast de landelijke initiatieven. We gaan particulieren helpen met faciliteiten om de elektrische auto te kunnen opladen. Wij hebben ook ambities om de woningbouw te versnellen, met name flexwoningen en senioren-woningen. Dat vergt vooralsnog alleen aanpassingen van de interne processen, en we denken dat binnen de bestaande uitvoeringsbudgetten waar te maken. Onze ambities om in Lansingerland energieneutrale en gezonde scholen te realiseren zijn verwerkt in de lopende investeringen in het MIP.

De Meerjaren InvesteringsPlanning (MIP) laat de nieuwe (vervangings-)investeringen zien voor de komende jaren. Voor de investeringen beginnende in het jaar 2023 vragen we expliciet, bij vaststelling van deze Begroting, toestemming om de kredieten voor de investeringen beschikbaar te stellen. De inschattingen die wij in het voorjaar hebben gedaan voor het financiële beeld van de kadernota hebben wij verder kunnen uitkristalliseren. Zo was het MIP al grotendeels cijfermatig verwerkt in de kadernota, maar er bleken voor latere jaren nog enkele aanpassingen nodig. Ook is er nu meer duidelijk welke capaciteit we voor 2023 beschikbaar hebben en hoe zich dat vertaalt in het MIP voor wat betreft de urentoerekening en kapitaallasten. Dit leidt tot een voordelig effect van € 558.000 in 2023.

De ideeën voor de nieuwe beleidsvoornemens komen voort uit de coalitiebesprekingen; nu hebben we de haalbaarheid in de uitvoering en de daarvoor benodigde financiële middelen, structureel en waar mogelijk incidenteel, in de begroting opgenomen. Parallel aan de begroting wil het college een collegewerkprogramma presenteren waarin onze ambities inhoudelijk en meer gedetailleerd zijn opgenomen; dat gaat verder dan alleen de nieuwe beleidsvoornemens.

Door de elkaar snel opeenvolgende ontwikkelingen en de vaak gefragmenteerde externe informatie die pas laat tot onze beschikking komt, neemt de grilligheid in de ramingen alleen maar toe. Dat brengt risico's met zich mee. Waar dat relevant is anticiperen wij hierop middels voorzichtige inschattingen, bijvoorbeeld bij de algemene uitkering (Meicirculaire) of dividenden (Stedin). Voorzienbare risico's zien wij bij de ambtelijke uitvoeringscapaciteit. Lansingerland groeit gestaag.

Raadsvoorstel

Gemeente Lansingerland

Willen wij onze ambities en de voorzieningen voor en de dienstverlening aan onze burgers, bedrijven en (maatschappelijke) instellingen blijvend kunnen blijven waarborgen, zijn aanpassingen noodzakelijk. Om de bestaande niveaus waar te kunnen blijven maken, willen wij de gemeentelijke organisatie laten meegroeien met het inwoners-aantal. Wij stellen in deze begroting voor om het structurele personeelsbudget te baseren op 7,5 fte per 1.000 inwoners. Komende maanden wordt de strategische personeelsplanning binnen deze financiële randvoorwaarde uitgewerkt. Dat vergt ook een incidentele impuls voor ontwikkelkosten en een traineesprogramma. De CAO voor gemeente-ambtenaren loopt aan het einde van 2022 af. De recent toegenomen inflatie zal onvermijdelijk leiden tot looneisen. De gemeenten worden aan de onderhandelingstafel vertegenwoordigd door de VNG. Bij de kaderbrief gingen wij nog uit van een loonstijging van 2% in 2023; inmiddels zetten we in op 3% met daarbij de opmerking dat op dit moment er vanuit de VNG nog geen indicaties zijn gegeven.

De autonome ontwikkelingen manifesteren zich ook aan de inkomsten kant. Vergeleken met de inzichten bij de kadernota hebben we nu de beschikking over meevallende opbrengsten. Dat geldt allereerst voor de positieve effecten van de Meicirculaire. De ingrijpende stelselwijziging in de verdeling van het Gemeentefonds die in 2023 manifest wordt, de herijking, betekende voor Lansingerland op grond van de informatie van maart jl. forse neerwaartse bijstelling van de algemene uitkering; Lansingerland is een 'nadeelgemeente'. Op die informatie hebben wij de kadernota gebaseerd. De berekening van het maximum aan korting in 2023 (€ 7,50 per inwoner, oplopend naar € 22,50 in 2024 en € 37,50 in 2025 en verder) zoals die bekend gemaakt is in de Meicirculaire 2022 liet echter een aanzienlijk positieve beeld zien dat wij niet geheel hebben kunnen verifiëren. Wij verwachten dat het Rijk andere bevolkingsaantallen heeft gebruikt dan de prognoses die wij zelf hebben gehanteerd. Daarnaast is er nu meer duidelijkheid over de compenserende budgetten voor jeugdzorg (die pakken minder voordelig uit dan onze eerdere ramingen) en het accres blijkt in de Meicirculaire toch groter te zijn dan wij hebben kunnen inschatten op de informatie uit de eerder genoemde Maartbrief. Per saldo is de structurele bruto bijstelling in 2023 circa € 3,6 miljoen. Toch is bij de nieuwe ramingen voorzichtigheid geboden en hebben wij gekozen om daarom voor dit mogelijke risico € 1,2 miljoen apart te zetten.

Met de kennis van nu blijken, ten opzichte van de kadernota, onze eigen inkomsten positiever uit te pakken, met name de OZB (areaalontwikkeling en doorrekening van de indexatie) van circa € 280.000 en legesopbrengsten (€ 155.000). We zetten de lijn voort om de tarieven van de OZB niet-woningen op het niveau van het landelijk gemiddelde te brengen; aangezien landelijk de WOZ-waarden aanzienlijk zijn gestegen, biedt dat ons extra ruimte bij de OZB niet-woningen opbrengsten van circa € 1,1 miljoen. Voorzichtig stellen wij de ramingen van het dividend positief bij met € 390.000 in 2023 op grond van de berichtgeving dat Stedin in 2023 meer winst zal gaan maken. Gezien de recente ontwikkelingen in de gasprijzen is die voorzichtigheid wel noodzakelijk.

Bij de integrale afweging hebben wij gekozen om ook een aantal uitgewerkte maatregelen uit het pakket van indicatieve taakstellingen als dekking in te zetten. Bij de coalitieafspraken was namelijk de opdracht uitgezet om op voorhand al maatregelen voor te bereiden om -als daar een noodzaak voor was- de begroting in 2023 structureel te kunnen sluiten. Voor meer dan € 3 miljoen zijn er aan maatregelen uitgewerkt die echter wel verschillen in de mogelijkheid van snelle uitvoering of technische of juridische haalbaarheid. Rekening houdend met óók de mate waarin een maatregel impact zou hebben op onze bewoners, bedrijven of (maatschappelijke) instellingen, heeft het college de maatregelen ingedeeld naar drie categorieën. Zoals is toegezegd is deze informatie met uw raad gedeeld. Het college acht het verantwoordelijk en ook uitlegbaar om de maatregelen in de categorie 'groen', waarbij de mate van uitvoerbaarheid, zowel technisch als juridisch, groot is en de impact beperkt blijft, in te zetten als dekking, die optelt tot circa € 1,1 miljoen in 2023 en in latere jaren tot € 1,0 miljoen. Op deze manier kan het college voor 2023 een begroting presenteren met een overschot van € 158.000. Voor latere jaren zijn er oplopende tekorten die wij incidenteel ten laste van de algemene reserve brengen.

Van kadernota 2023 tot de begroting 2023-2026

Het vertrekpunt voor de integrale afweging van het college was de besluitvorming over de Kadernota 2023 (T22.03834), waaronder ook de amendementen die in uw raad zijn aangenomen. Voor de leesbaarheid houden we dezelfde volgorde aan als in 'Financieel meerjarenbeeld 2023 - 2026'.

Beleidsarme mutaties in de autonome ontwikkelingen

In aanvulling op de baseline bij de kadernota zijn voor de toen nog PM-posten in het sociaal domein de ramingen verder uitgekristalliseerd. Zoals wij globaal verwacht hadden zijn deze bijstellingen soms positief (WMO), soms negatief (Jeugdzorg PGB's en Participaties), maar allemaal het gevolg van autonome ontwikkelingen. Daarnaast levert het een aantal technische bijstellingen op die overwegend positief uitpakken, waaronder de doorrekening van kapitaallasten (aanpassing afschrijvingstermijnen sporthallen), urentoerekening, doorwerking veranderende omslagrente (afval en riolering). Per saldo is het structurele effect € 558.000 positief in 2023 dat meerjarig afloopt naar € 683.000 negatief in 2026.

Nieuwe beleidsvoornemens uit de coalitieafspraken

De nieuwe zijn financieel vertaald in structurele budgetten van circa € 0,7 miljoen in 2023, oplopend naar € 1,6 miljoen in 2026. Wij volgen daarbij de lijn die de provinciale toezichthouder hanteert; de aard van deze maatregelen vragen om structurele dekking. Uw raad heeft gevraagd om nieuw beleid zoveel als mogelijk te dekken met incidenteel geld (M2022-020). Voor dat deel van onze voornemens waarvan wij denken dat ook de provincie incidentele dekking toestaat, hebben wij incidentele budgetten opgenomen met een gesaldeerde omvang van totaal € 1 miljoen. Bij twee nieuwe voornemens, namelijk 'Jongeren actief betrekken, zodat hun stem gehoord wordt' en 'Schulden van jongeren overnemen' zijn de contouren van de uitvoering nog niet bepaald waardoor de financieel doorrekening in latere jaren nog moet plaatsvinden.

Raadsvoorstel

Gemeente Lansingerland

Noodzakelijke aanpassingen

Volgens de bevolkingsprognoses groeit onze gemeente komende jaren gestaag. Om de burgers, bedrijven en (maatschappelijke) instellingen in onze gemeente goed te kunnen blijven bedienen en om de uitdagingen van de toekomst goed op te kunnen pakken is een wendbare en goed uitgeruste organisatie nodig, zowel in het aantal medewerkers als in de aanwezigheid van kennis en vaardigheden. Bij de coalitieonderhandelingen is afgesproken om een norm voor de gemeentelijke organisatie te hanteren die samenhangt met de bevolkingsgroei. Het college gaat nu uit van een personeelsbudget gebaseerd op 7,5 fte per 1.000 inwoners. Voor 2023 is daarmee € 1,66 miljoen gemoeid, dat met de bevolkingsgroei komende jaren oploopt. Deze organisatieontwikkeling 2.0 heeft het college bij de gemeentesecretaris belegd. Daarnaast zijn voor twee jaar incidentele budgetten van elk € 800.000 ingepland om versneld de Strategische personeelsplanning in te voeren en een tijdelijk traineeprogramma mogelijk te maken. De CAO voor gemeenteamtensaren loopt tot eind 2022. In de baseline van de kadernota is rekening gehouden met een CAO-ontwikkeling van 2%. Gezien de huidige fors toegenomen inflatie acht het college dit percentage niet reëel en vindt het verstandig om in te zetten op 3%. Hiervoor is structureel € 404.000 extra geraamd. Er resteert nog een aantal overige noodzakelijke aanpassingen in de bedrijfsvoering die bij de kadernota nog niet bekend waren; dat betreft een bedrag van structureel € 275.000.

Dekkingsbronnen

Bij de integrale afweging heeft het college de beschikking gehad over verschillende dekkingsbronnen. De algemene uitkering uit het Gemeentefonds laat aanzienlijke voordelen zien in 2022 tot en met 2025, groter dan de raming in de Kadernota 2023 die was gebaseerd op de informerende Maartbrief en de Decembercirculaire 2021. De Meicirculaire 2022 laat twee belangrijke ontwikkelingen zien, namelijk de herverdeling Gemeentefonds (aanpassing aantal maatstaven en herberekening gewicht van de maatstaven) en een fors hoger accres tot en met 2025.

Vorig jaar is de lijn ingezet om de tarieven van de OZB-niet woningen op te trekken tot het landelijke gemiddelde. Aangezien inmiddels dat landelijke niveau verder is verhoogd, biedt het voorzetten van deze lijn een extra structureel budget van circa € 1,1 miljoen. Daarnaast laten de nieuwe OZB-ramingen een positieve bijstelling zien van structureel circa € 283.000. Dat is gebaseerd op de nieuwe cijfers die SVHW in augustus jl. heeft aangeleverd. Daarin is het effect van de areaaluitbreiding verwerkt (autonoom), alsmede de doorrekeningen van de 2% indexatie.

De financiële prestaties van Stedin waarin Lansingerland participeert, zijn meer uitgekristalliseerd. Er worden per saldo hogere dividenden verwacht, ondanks de gestegen gasprijzen waardoor de netverliezen toenemen. Het college kiest daarbij voor een voorzichtige bijstelling van de meerjarenramingen van € 390.000 in 2023, aflopend naar € 225.000 in 2026.

Raadsvoorstel

Gemeente Lansingerland

Indicatieve taakstellingen

Eerder is gemeld dat voor een bedrag van circa € 3 miljoen aan maatregelen zouden worden voorbereid, die, als het nodig mocht zijn, ingezet zouden kunnen worden voor een structureel sluitende begroting in 2023. Bij de coalitieonderhandelingen zijn specifiek de programma's genoemd waarin de maatregelen gezocht zouden moeten worden. De uitwerking is opgenomen in het overzicht indicatieve taakstellingen 2023 - 2026 (T22.04463) dat eerder met uw raad is gedeeld. Het college heeft dit overzicht meegenomen bij de integrale afweging en de daarin opgenomen maatregelen geclassificeerd naar de mate van (technische en juridische) uitvoerbaarheid en impact voor onze bewoners, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties.

Raadsvoorstel

Gemeente Lansingerland

Het college acht het verantwoordelijk en uitlegbaar om de maatregelen 'groen', die optellen in 2023 tot circa € 1,1 miljoen (in latere jaren tot € 1,0 miljoen) nu in te zetten. Daarbij zijn de maatregelen die het sociaal domein betreffen zoveel mogelijk ontzien. De 'groene' maatregel 'ombuigen WMO', die structureel € 300.000 oplevert, anticipeert op de gesignaleerde minder grote stijging in het gebruik van begeleiding. Strikt genomen is hier geen sprake van een taakstelling, maar van een meevallende raming.

Financieel meerjarenbeeld 2023-2026 na integrale afweging				
	2023	2024	2025	2026
1 Stand baseline (behoedzaam scenario) bij Kadernota	-3.410	-2.462	-2.333	-4.745
2				
3 Wijzigingen in baseline Kadernota				
4 Aangenomen amendementen				
5 Amendement A2022-021: aanpassen uitgangspunten Kadernota				
6 Schrappen uitgangspunt m.b.t. stelpost inhuur	450	450	450	450
7 Schrappen uitgangspunt m.b.t. BTW-compensatiefonds	260	260	260	260
8 Nieuwe stand baseline Kadernota (na amendementen)	-2.700	-1.752	-1.623	-4.035
9				
10 Nieuwe mutaties t.o.v. baseline (beleidsarm)				
11 (A) Sociaal Domein (memo realistisch begroten)				
12 Bijstelling Jeugdzorg PGB's	-300	-300	-300	-300
13 Participatie (schuldhulpverlening, bijzondere bijstand, inkomensondersteuning)	-76	-76	-76	-94
14 Wmo	110	115	-7	-628
15 (B) Technische bijstellingen baseline				
16 MIP/vastgoed	386	260	183	176
17 Toerekening uren/overhead	172	172	172	172
18 Mutaties afval	64	-85	-111	-189
19 Mutaties riolering	155	120	123	133
20 Legesopbrengsten	155	155	155	155
21 (C) Overige bijstellingen nu bekend				
22 Niet in baseline opgenomen technische bijstellingen	-108	-108	-108	-108
23 (A+B+C) Totaal nieuwe mutaties t.o.v. baseline (beleidsarm)	558	253	31	-603
24				
25 Nieuwe stand baseline (na bijstellingen): geen nieuw beleid	-2.142	-1.499	-1.592	-4.718
26				
27 Aanvullend/nieuw beleid				
28 (D) Beleidsvoornemens uit coalitieafspraken (structureel)				
29 Randvoorwaarden burgerparticipatie	-100	-100	-100	-100
30 Wachtgeldregeling voormalig wethouders	0	0	0	0
31 Jongeren actief betrekken, zodat hun stem gehoord wordt	0	PM	PM	PM
32 Inzet van wijkboas	-150	-150	-150	-150
33 Dienstverlening: exploitatie mobiel servicepunt	-35	-35	-35	-35
34 Ouderen-ontmoetingspunt in elke kern	-50	-150	-150	-150
35 Schulden van jongeren overnemen	0	PM	PM	PM
36 Gratis OV voor ouderen	0	-130	-130	-130
37 Realisatie Triangelpark	0	0	0	0
38 Exploitatie bewaakte fietsenstalling	-157	-257	-257	-257
39 Verduurzamen Integraal Beheerplan (IBP)	-200	-400	-500	-600
40 Groengebieden / ecologische verbindingen	0	0	0	0
41 Exploitatie fietsenstalling Berkel-centrum West	0	0	-200	-200
42 (D) Totaal beleidsvoornemens uit coalitieafspraken	-692	-1.222	-1.522	-1.622
43				
44 (E) Noodzakelijke aanpassingen: organisatieontwikkeling + risico's in p-begroting				
45 Organisatieontwikkeling obv 7,5 fte per 1000 inwoners	-1.658	-2.355	-3.939	-4.635
46 Stelpost CAO-ontwikkeling ophogen	-404	-404	-404	-404
47 (E) Totaal noodzakelijke aanpassingen: organisatieontwikkeling + risico's in p-begroting	-2.062	-2.759	-4.343	-5.039
48				
49 (F) Noodzakelijke aanpassingen overig				
50 Projecten 2e datacenter, SIEM/SOC, budget @WORK en versterken digitale dienstverlening	-275	-275	-275	-275
51 (F) Totaal noodzakelijke aanpassingen overig	-275	-275	-275	-275
52				
53 (D+E+F) Totaal aanvullend/nieuw beleid	-3.029	-4.256	-6.140	-6.936
54				
55 Begrotingsaldo na aanvullend en nieuw beleid	-5.171	-5.755	-7.732	-11.654

0

[illegible]

Opbouw begroting

De begroting is opgebouwd uit zeven programma's en de twee overkoepelende overzichten van de algemene dekkingsmiddelen en de overhead. Op dat niveau worden de doelstellingen geformuleerd. Een dergelijk indeling is voorgeschreven. Per programma kunnen gemeenten naar eigen inzicht verschillende beleidsvelden onderscheiden - die een zekere samenhang kennen - met daarin de baten/lasten en de onttrekkingen/toevoegingen aan reserves en een overzicht van kengetallen. Dat geeft het (meerjarig) inzicht wat er in totaal financieel omgaat.

Voor het gemeentebestuur zijn ook de aanpassingen ten opzichte van de vorige begroting relevant; buiten het opnemen van een verschillenanalyse per programma zijn er geen voor-schriften voor een incrementele totaal opbouw van de cijfers. Met de Kadernota 2023 is daarvoor een eerste aanzet gegeven; dat wil zeggen dat de aanpassingen zichtbaar zijn gemaakt vanuit het vertrekpunt van de vastgestelde begroting 2022-2025, ingedeeld naar soort, zoals autonome ontwikkelingen en algemeen (technische) mutaties. Diverse claims zijn daarbij aangereikt. Vervolgens zijn aan de hand van voorstellen voor indicatieve taakstellingen toegewerkt naar een structureel sluitende begroting voor 2023.

Begroting op twee A4-tjes - van Kadernota 2023 tot begroting 2023 - 2026

De raad heeft in het verleden al aangegeven behoefte te hebben meegenomen te worden in de overwegingen en keuzes van het college. Het college geeft hier invulling aan door onder andere het boekwerk 'Indicatieve taakstellingen 2023 - 2026' (kenmerk T22.04463) aan de raad te verstrekken. Voor het college was dat een handzaam document bij de integrale afweging van ambities, budgettaire mogelijkheden en noodzakelijke structurele taakstellingen. Vervolgens biedt het ook de raad inzicht in de mogelijkheden die het college per beleidsveld zag om te intensiveren (meer ambitie met meer middelen) of te extensiveren (dezelfde ambitie met minder middelen, of ambitie neerwaarts bij stellen); vandaar de analogie met 'begrotings-knoppen' die meer open of dichtgedraaid kunnen worden. Steeds is daarbij het maatschappelijk effect geduid, de haalbaarheid en de relevante context.

De begroting op twee A4-tjes, een beknopt en compleet cijferoverzicht in relatie tot beleids-keuzes, beleidsintensivering en de keuzes voor de taakstellingen komt wederom terug. Dit overzicht geeft ook duidelijk weer hoe we van Kadernota 2023 tot de begroting 2023-2026 zijn gekomen. In het gevraagde overzicht nemen wij -als een soort van leeswijzer- de verwijzing naar de paginanummers in de begroting op, als toelichting op de 'wereld achter de cijfers'.

1. Aanleiding/ context met tijdlijn

Jaarlijks biedt het college de raad de begroting aan voor het komende jaar en een doorkijk naar de drie volgende jaren (meerjarencijfers). Door het vaststellen van de begroting geeft de raad het college de delegatie om de gestelde doelen voor het komende jaar te realiseren, binnen de financiële kaders op het niveau van de programma's. De begroting vertaalt de ambities van het raadsprogramma in doelstellingen, activiteiten en beschikbare middelen.

Raadsvoorstel

Gemeente Lansingerland

2. Maatschappelijk effect

De Begroting 2023-2026 geeft voor de komende jaren politiek-bestuurlijke richting aan de wijze waarop wij met onze gemeente en regio (samen)werken.

3. Argumenten

1.1 Deze begroting geeft meerjarig inzicht op het beleid / financiën over de jaren 2023 - 2026.

2.1 Het beschikbaar stellen van het investeringskrediet is nodig om de geplande investeringen te kunnen uitvoeren.

Zie voor een toelichting de tabellen op pagina 234 tot en 245 van de Begroting (T22.05221)

3.1 Het dekken van het meerjarig begrotingstekort en de incidentele mutaties in 2023 via de algemene reserve is nodig om het beleid te kunnen uitvoeren en past binnen de vastgestelde uitgangspunten.

De omvang van de algemene reserve per eind 2022 is € 87.712 miljoen. In 2022 is de omvang per saldo met € 17.289 miljoen gedaald. De voornaamste oorzaken hiervan zijn onder andere de onttrekking voor het Cultuurhuis en de reservering tijdelijke huisvesting. Een eventuele vrijval van de reserve Crisismaatregelen aan het einde van 2022 is daarbij nog niet verwerkt.

Onderstaand overzicht geeft het meerjarige verloop van de algemene reserve weer:

Stand algemene reserve	2022	2023	2024	2025	2026
Stand algemene reserve per 1/1	87.712	70.499	64.384	59.717	57.265
Toevoegingen	5.158	-234	-	-	-
Onttrekkingen	22.371	6.039	2.520	103	5.952
Resultaat Begroting 2023-2026	-	158	-2.147	-2.349	-3.155
Stand algemene reserve Begroting 2023-2026	70.499	64.384	59.717	57.265	48.158

4.1 Het dekken van incidentele mutaties via de Eneco reserve volgens het toetsingskader investeringen uit Enecogelden.

In het coalitieakkoord is de wens geuit om een investeringsfonds voor Duurzaamheid op te richten ter ondersteuning van inwoners bij de versnelling van de energietransitie. Dit fonds willen we dekken uit de Enecoreserve. Hierbij gaan we ervan uit dat er sprake is van een incidentele invulling. Dit is nl. een vereiste om te voldoen binnen de criteria van dekking uit de Enecoreserve, zie ook het afwegingskader inzetten Enecogelden ter dekking Investeringsfonds Duurzaamheid (kenmerk: T22.05338).

Raadsvoorstel

Gemeente Lansingerland

Op basis van de begroting 2023 - 2026 ontwikkelt het weerstandsvermogen zich dan als volgt:

Bedragen x € 1.000					
Stand per 31 december	2022	2023	2024	2025	2026
Algemene reserve	70.499	64.384	59.717	57.265	48.158
Totale weerstandscapaciteit	70.499	64.384	59.717	57.265	48.158
Benodigde weerstandscapaciteit	39.000	39.000	39.000	39.000	39.000
Ratio weerstandsvermogen	1,8	1,7	1,5	1,5	1,2

Het weerstandsvermogen geeft aan of de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder de noodzaak om direct te bezuinigen en/of de lokale lasten te verhogen. Met een ratio weerstandsvermogen van 1,8 in 2022, 1,7 eind 2023 en 1,5 eind 2023/2024 is Lansingerland ruimschoots in staat om financiële tegenvallers op te vangen. De ratio ligt dan nog binnen de bandbreedte van de door de raad gewenste marge 'ruim voldoende' (tussen de 1,4 en 2,0), waarbij de raad streeft naar een ratio van 1,7. Vanaf 2026 ligt de ratio buiten (onder) de door de Raad gewenste marge 'ruim voldoende'.

Er is een bedrag van circa € 6,5 miljoen nog nodig om ook eind 2026 op de ondergrens van 1,4 te zitten van de score 'ruim voldoende'. Opgemerkt wordt dat in de bepaling van de weerstandscapaciteit, conform de nota risicomanagement en weerstandsvermogen, nog geen rekening wordt gehouden met toekomstige positieve resultaten op de grondexploitatie. Op basis van de cijfers van het MPG 2021 verwachten we de komende jaren nog wel positieve resultaten die op moment van realisatie (bij de jaarstukken) in de algemene reserve worden gestort.

De algemene reserve neemt de komende jaren met name af door de (nu nog) nadelige verwachte saldi van de toekomstige begrotingen. Uitgaande van het feit dat de gemeente jaarlijks een structureel sluitende begroting aan de Provincie dient aan te bieden zal deze afname zich de komende jaren waarschijnlijk niet voordoen.

In oktober 2022 bespreekt de gemeenteraad een voorstel van het college inzake het Cultuurhuis. Daar is vanuit de algemene reserve aanvullende dekking nodig om in de reserve kapitaallasten te storten. Aangezien dit nog geen besluit is van de Raad is dit nog niet in bovenstaande cijfers verwerkt.

4. Kanttekeningen

Er spelen financiële risico's die zich deels in latere jaren zullen manifesteren zoals die door de herverdeling Gemeentefonds. De grilligheid van de financiële ramingen die nodig zijn voor de begroting neemt toe. 2023 is het eerste jaar waarin de herijking van de gemeentefonds systematiek zijn beslag krijgt. De nu berekende effecten van de herijking van het gemeentefonds laten per 2024 een fors oplopend negatief beeld voor Lansingerland zien. De risico's mede in relatie tot ons weerstandsvermogen zijn geduid in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Raadsvoorstel

Gemeente Lansingerland

5. Financiële consequenties met dekkingsvoorstel

Bedragen x € 1.000 -/- is nadelig effect op begroting

	Realisatie 2021			Begr 2022			Begr 2023			Begr 2024			Begr 2025			Begr 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Bestuur en dienstverlening	5.777	1.181	-4.596	6.332	687	-5.645	6.104	796	-5.308	5.835	796	-5.038	5.835	796	-5.038	5.835	796	-5.038
2. Openbare orde en veiligheid	6.661	121	-6.540	7.237	40	-7.197	7.213	44	-7.169	7.129	44	-7.085	6.948	44	-6.904	6.799	44	-6.755
3. Sport, cultuur en onderwijs	12.497	1.703	-10.794	12.248	1.649	-10.599	14.388	1.595	-12.794	15.592	1.487	-14.104	15.655	1.448	-14.206	14.617	1.072	-13.545
4. Sociaal Domein	52.642	12.587	-40.055	57.692	10.889	-46.803	54.392	10.023	-44.369	55.713	10.414	-45.299	56.888	10.818	-46.069	58.001	11.235	-46.766
5. Kwaliteit openbare ruimte	31.593	19.125	-12.467	31.034	18.496	-12.538	31.566	18.585	-12.980	32.851	18.576	-14.276	34.160	18.736	-15.425	35.094	18.935	-16.159
6. Lansingerland ontwikkelt	20.082	5.721	-14.361	16.591	5.647	-10.944	16.640	5.835	-10.805	14.847	4.217	-10.631	12.989	3.442	-9.547	13.137	3.679	-9.458
7. Grondzaken	48.599	52.096	3.497	57.961	57.177	-784	51.241	50.456	-785	56.746	55.695	-1.051	31.257	30.911	-347	25.888	25.812	-76
Subtotaal Programma's	177.851	92.535	-85.316	189.094	94.585	-94.509	181.543	87.334	-94.210	188.712	91.229	-97.483	163.732	66.196	-97.536	159.369	61.573	-97.797
Lokale heffingen	507	16.051	15.544	470	17.740	17.271	508	19.887	19.379	514	20.082	19.567	521	20.275	19.754	526	20.515	19.988
Algemene uitkering gemeentefonds	0	78.395	78.395	0	83.301	83.301	0	86.974	86.974	0	88.747	88.747	0	92.060	92.060	0	86.422	86.422
Dividend	5	908	903	5	446	442	5	1.002	997	5	897	892	5	728	723	5	762	757
Financieringsfunctie	3.512	2.925	-588	3.175	3.019	-155	1.517	2.341	823	1.100	2.343	1.243	881	2.236	1.354	679	2.078	1.399
Overige algemene dekkingsmiddelen	438	23	-416	1.059	20	-1.040	2.683	20	-2.664	2.778	20	-2.758	3.660	20	-3.640	3.311	20	-3.291
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	4.462	98.302	93.839	4.709	104.527	99.819	4.713	110.223	105.510	4.397	112.089	107.692	5.067	115.318	110.252	4.522	109.797	105.275
Stelpost onvoorzien	0	0	0	65	0	-65	66	0	-66	68	0	-68	69	0	-69	69	0	-69
Overhead	16.456	10	-16.445	18.423	20	-18.403	18.236	20	-18.216	18.649	20	-18.629	18.805	20	-18.784	18.986	20	-18.966
Subtotaal stelpost onvoorzien en overhead	16.456	10	-16.445	18.488	20	-18.468	18.302	20	-18.282	18.717	20	-18.697	18.874	20	-18.853	19.055	20	-19.035
Geraamd Totaal saldo van baten en lasten	198.769	190.847	-7.922	212.291	199.132	-13.159	204.558	197.577	-6.981	211.826	203.338	-8.488	187.672	181.535	-6.138	182.946	171.390	-11.557
1. Bestuur en dienstverlening	86	130	44	0	145	145	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Openbare orde en veiligheid	144	33	-111	0	144	144	0	93	93	0	93	93	0	0	0	0	0	0
3. Sport, cultuur en onderwijs	6.104	6.607	503	7.458	8.933	1.475	0	1.373	1.373	0	2.281	2.281	0	2.063	2.063	0	1.056	1.056
4. Sociaal Domein	2.531	3.971	1.440	869	2.892	2.023	0	2	2	0	52	52	0	52	52	0	52	52
5. Kwaliteit openbare ruimte	5.302	1.273	-4.029	412	699	287	394	626	232	400	899	499	400	1.127	727	400	1.127	727
6. Lansingerland ontwikkelt	2.028	8.849	6.822	425	4.201	3.776	0	2.316	2.316	0	1.592	1.592	0	232	232	0	3	3
7. Grondzaken	6.541	2.831	-3.710	-71	662	733	-70	720	790	0	985	985	0	280	280	0	10	10
Algemene dekkingsmiddelen	37.677	46.286	8.609	10.828	14.469	3.641	2.500	4.457	1.957	0	1.614	1.614	0	668	668	0	668	668
Overhead	291	1.339	1.049	55	714	659	55	45	-11	55	45	-11	55	45	-11	55	45	-11
Subtotaal Mutaties reserves	60.704	71.320	10.616	19.976	32.858	12.882	2.879	9.631	6.752	455	7.559	7.104	455	4.467	4.012	455	2.960	2.505
Geraamde resultaat	259.473	262.167	2.694	232.267	231.990	-277	207.437	207.208	-230	212.281	210.897	-1.385	188.127	186.001	-2.126	183.401	174.349	-9.052

In bovenstaand overzicht zijn zowel de structurele als incidentele lasten en baten verwerkt. Dit verklaart dan ook het negatief saldo van € -230.000 in 2023. Hierin zit zowel het positieve structurele begrotingssaldo van € 158.000 als het negatieve incidentele begrotingssaldo van € -388.000 verwerkt

6. Juridische aspecten

Conform artikel 190 van de Gemeentewet biedt het college de raad jaarlijks een ontwerp aan voor de begroting met toelichting van de gemeente en een meerjarenraming met toelichting voor ten minste drie op het begrotingsjaar volgende jaren.

7. Verdere procedure

De raadsbehandeling van de begroting is op 3 november 2022 en wordt voorafgegaan door een beeldvormende avond op 13 oktober 2022 (tafeltesavond) voor een technische toelichting en de beantwoording van vragen. De behandeling in de Commissie AB is op 18 oktober 2022. Na vaststelling van de begroting door de raad wordt deze uiterlijk 14 november 2022 ter goedkeuring naar de provincie gestuurd.

Raadsvoorstel

Gemeente Lansingerland

Bijlagen

1. Begroting 2023 - 2026 (kenmerk: T22.05221)
2. Afwegingskader inzetten Enecogelden ter dekking Investeringsfonds Duurzaamheid (kenmerk: T22.05338)

Onderwerp	Begroting 2023 - 2026
Portefeuillehouder	Simon Fortuyn
Registratienummer	BR2200085
Datum raad	03/11/2022

De raad van de gemeente Lansingerland;
Na het voorstel gelezen te hebben

Op basis van de argumenten

- de raad jaarlijks voor de aanvang van het begrotingsjaar de begroting dient vast te stellen;
- de begroting de kaders bevat voor de uitvoering van het beleid in enig jaar.

Rekening te houden met

- artikel 190 e.v. van de Gemeentewet.

Besluit(en)

1. De begroting 2023 - 2026 vast te stellen (kenmerk: T22.05221).
2. De jaarschijf 2023 van het nog te voteren meerjarig investeringsprogramma (MIP) vast te stellen, met een omvang van € 15.177.709, en daarvan € 9.147.940 voor het jaar 2023 beschikbaar te stellen als investeringskrediet.
3. Een bedrag van € 1.157.000 te onttrekken aan de algemene reserve ter dekking van incidentele mutaties in 2023 en het positief saldo 2023 van de begroting van € 158.000 toe te voegen aan de algemene reserve.
4. Een bedrag van € 309.000 in 2023, een bedrag van € 229.000 in 2024 en een bedrag van € 229.000 in 2025 te onttrekken aan de Enecoreserve ter dekking van de oprichting van het duurzaamheidsfonds.

Dit Raadsbesluit is vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 3 november 2022.

de griffier,

Eveline Hamelink - van Rens